

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 829/2020
30.09.2020 године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац председника већа, Јелене Боровац, Драгане Маринковић, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Александра Јасика, адвокат из ..., против тужених АД „Железнице Србије“ Београд, кога заступа Љиљана Попадић, адвокат из ... и АД за железнички превоз робе „Србија карго“, Београд, кога заступа Ђорђе Ђурић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2574/19 од 19.09.2019. године, у седници одржаној дана 30.09.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2574/19 од 19.09.2019. године, као о изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2574/19 од 19.09.2019. године, у делу којим је одбијена жалба тужиле и потврђена пресуда Основног суда у Пожаревцу П1 149/17 од 22.04.2019. године у ставу другом и трећем изреке и предмет у том делу **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Пожаревцу П1 149/17 од 22.04.2019. године, ставом првим изреке, тужени су солидарно обавезани да тужилци на име накнаде штете за сменски рад за период од фебруара 2014. године до јуна 2014. године, исплате појединачне месечне износе са законском затезном каматом на начин и у висини ближе означеној у том ставу изреке. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тражена солидарна исплата накнаде штете на име топлог obroка и регреса за период од фебруара 2014. године закључно са августом 2015. године, у појединачним месечним износима, са каматом на сваки појединачни месечни износ од доспелости до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев, којим је тражено да се обавезе тужени АД за железнички превоз робе "Србија Карго" Београд на исплату накнаде штете на име топлог obroка и регреса за период од септембра 2015. године закључно са јануаром 2017. године у појединачним месечним износима наведеним у овом ставу изреке са каматом на сваки појединачни месечни износ од доспелости до исплате. Ставом четвртим изреке, тужени су обавезани да тужилци солидарно накнаде трошкове поступка од 89.168,00 динара, са каматом од извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2574/19 од 19.09.2019. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе странака и потврђена пресуда Основног суда у Пожаревцу П1 149/17 од 22.04.2019. године, у ставовима првом, другом и трећем изреке. Ставом другим изреке, укинута је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу четвртном изреке првостепене пресуде и предмет у укинutom делу враћен првостепеном суду на поновни поступак.

Против правноснажне другостепене пресуде, тужила је изјавила посебну ревизију због погрешне примене материјалног права, на основу члана 404. Закона о парничном поступку.

Тужени АД "Железнице Србије" је поднео суду одговор на ревизију.

Имајући у виду различиту судску праксу у истој правној ситуацији израженим у пресудама Врховног касационог суда на које је ревидент указао, Врховни касациони суд налази да су у конкретном случају испуњени услови из члана 404. Закона о парничном поступку да се ревизија сматра изузетно дозвољеном, па је ради потребе уједначавања судске праксе донео одлуку као у првом ставу изреке.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 55/14), Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужиље основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је код туженог првог реда била у радном односу од 2003. године, а од 01.09.2015. године закључењем анекса уговора о раду са радом је наставила код туженог другог реда. Све време је обављала послове магационера. Према закљученом анексу уговора о раду, запослени има право на зараду, зараду по основу резултата рада, увећану зараду, накнаду зараде и трошкове и друга примања у складу са законом и колективним уговором. У спорном периоду на снази је био Колективни уговор туженог од 30.11.2002. године, са анексом од 26.07.2006. године. Након извршених статусних промена код првотуженог усвојен је Колективни уговор од 24.03.2015. године ("Службени гласник Железнице Србије" 4/15). Чланом 57. став 2. наведеног Колективног уговора предвиђено је да у вредност једног радног часа укључена вредност накнаде за исхрану у току рада и 1/12 регреса сведена је на 1 радни час. У члану 55. прописано је да се основна зарада утврђује као вредност радног часа коефицијента посла и просечног месечног фонда часова рада од 174 часа. Одредбе Колективног уговора из 2015. године примењују се и на запослене које је друготужени преузео након статусне промене. Наведеним Колективним уговором, а ни другим актима тужених није предвиђено да се накнада за исхрану у току рада и регрес за годишњи одмор посебно исказује у номиналном износу. Вештачењем је утврђено да је запосленом, овде тужиоцу вршен обрачун зараде као производ вредности једног радног часа, коефицијента радног места и месечног фонда часова рада, да на основу података по врстама плаћања наведеним у погледу исплаћених укупних зарада тужиоца за спорни период накнада за исхрану у току рада и накнада за регрес није обрачуната и исказана као посебна ставка, да у поступку вештачења тужени нису доставили акт на основу кога би могао бити утврђен износ накнаде по основу топлог оброка и регреса у уговореној нето цени рада по часу. Вештак је утврдио висину потраживања тужиоца по основу накнаде трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора у нето

износима, а који износи су утврђени према параметрима из раније важећег Колективног уговора ЈЖТП ("Службени гласник РС" 37/95... са изменама објављеним у "Службеном гласнику РС" 7/2000), којим Колективним уговором су уговорени спорни трошкови, као и њихова висина, а обзиром да анекс Колективног уговора из 2006. године, као и сада важећи Колективни уговор закључен 24.03.2015. године не садржи конкретну регулативу која утврђује висину ове накнаде.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили тужбени захтев тужиоца закључујући да током спорног периода висина накнаде трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за годишњи одмор није била уговорена ни уговором о раду, ни неким другим важећим актом на другачији начин од оног који је одређен у наведеном анексу Колективног уговора из 2006. године и Колективном уговору који је у важности код тужених из 2015. године. Чињеница да је тим општим актима уговорено право на накнаду ових трошкова, тако што је укључена у цену радног сата, без номиналног опредељења истих не значи да запосленима, па и тужиоцу, ови трошкови нису исплаћени. По оцени нижестепених судова нема одговарајућег општег акта који би био инструмент за другачију реализацију тражених накнада јер се Општи колективни уговор и Колективни уговори из 1995. и 2000. године, не могу применити у овом случају, с обзиром на то да ни један није на правној снази у утуженом периоду.

Основано се у ревизији указује да су нижестепене пресуде донете уз погрешну примену материјалног права.

Чланом 104. став 1. Закона о раду ("Службени гласник РС" бр. 24/2005, 61/2005, 54/09, 32/13 и 75/14) запослени има право на одговарајућу зараду која се утврђује у складу са законом, општим актом и уговором о раду, а према одредби члана 105. став 3. Закона под зарадом се сматрају сва примања из радног односа осим накнада трошкова запосленог у вези са радом из члана 118. тач. 1 и 4. и других примања из члана 119. и члана 120. тачка 1. овог закона. Одредбом члана 118. став 1. тач. 5. и 6. Закона о раду је прописано да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора. Чланом 121. став 1. закона је прописано да је послодавац дужан да запосленом приликом сваке исплате зараде и накнаде зараде достави обрачун.

Влада Републике Србије, Синдикат железничара Србије, Независни синдика железничара Србије и генерални директор Јавног железничког транспортног предузећа „Београд“ су 30.11.2002. године закључили су Колективни уговор за јавно предузеће „Железнице Србије“ („Службени гласник РС“ бр. 84/2002, 108/2004, 112/2008, 45/2009, 70/2010). Овим КУ послодавац се није обавезао да исплати трошкове накнаде за исхрану у току рада и регреса за годишњи одмор. Анексом тог уговора који се у складу са одредбом члана 31. анекса примењује почев од 01.01.2006. године („Службени гласник Железнице Србије“ број 4/06) је прописано: да се члан 57. КУ мења и гласи: „да запослени има право на зараду која се састоји од зараде за обављени рад и време проведено на раду, примања за исхрану у току рада и примања за регрес за коришћење годишњег одмора (члан 2). Одредбом члана 5. ст. 1. и 2. Анекса је утврђена вредност једног радног часа за период јануар-јуни и јули-децембар 2006. године, а ставом 6. овог члана је утврђено да је у вредност радног часа из става 1. и 2. овог члана укључена

месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 регреса за коришћење годишњег одмора сведено на један радни час.

Колективним уговор за „Железнице Србије“ АД („Службени гласник РС“ број 4 од 24.03.2015. године) је регулисано да се одредбе које се односе на обрачун и исплату зараде, накнаду зараде и осталих примања запослених примењују од 01.02.2015.године. Чланом 57. је такође прописано да је у вредност једног радног часа укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 регреса за коришћење годишњег одмора.

Врховни касациони суд сматра да конкретизација права из наведене одредбе Анекса КУ (из 2006. године) није извршена, односно да се из овако утврђене вредности радног часа не може утврдити који износ представља накнаду трошкова исхране и регреса, јер она није одређена у номиналном износу, ни анексом, а ни у обрачунским листама за исплату зараде тужиоцу. Осим тога, висина накнаде за исхрану у току рада и накнаде за регрес за коришћење годишњег одмора мора бити одређена у истом номиналном износу за све запослене, без обзира на њихово радно место, коефицијент за обрачун и исплату зараде и на њихову стручн спрему. Због тога се не може прихватити правно становиште нижестепених судова да је вредност ових трошкова урачуната у вредност радног часа, без одређивања висине накнаде у номиналном износу, јер у том случају висина накнаде за исхрану и регрес не би била иста за све запослене, већ би директно зависила од висине коефицијента за конкретно радно место, односно била би у директној сразмери са коефицијентом радног места, што није правилно.

Није било услова за преиначење нижестепених пресуда јер првостепени суд није прихватио ни оценио правилност обрачуна који је вештак изнео у налазу и мишљењу. Имајући у виду напред наведено првостепени суд ће оценити правилност налаза и мишљења вештака на основу чл. 8 ЗПП, а уколико се укаже за потребним извешће и допунско вештачење.

У поновном поступку првостепени суд ће имати у виду примедбе из овог решења и донети правилну и закониту одлуку.

На основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац,с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**